

Кравцова І.В.*

ПОТЕНЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ ДРУГОЇ ХВИЛІ ГЛОБАЛЬНОЇ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

Останнім часом багато експертів говорять про наближення другої хвилі глобальної фінансової кризи. У якості джерел ризику називають: високе безробіття й низьку споживчу активність у США, а також слабкість ринку житла в цій країні; проблеми, пов'язані зі зростаючим бюджетним дефіцитом і високим борговим навантаженням США та ряду країн Європи; постійне зростання світових цін на продовольство, енергоносії й іншу сировину, що можуть викликати соціально-політичну напругу й уповільнення економічного росту [3]. У більш загальному вигляді можна виділити чотири основні причини, синергія яких складається в імовірність нового потрясіння для світової економіки: фінансові труднощі в США; фінансова криза в євразоні; сповільнення темпів росту китайської економіки; спад японської економіки, обумовлений природними катаклізмами [6].

Світова економіка сьогодні є настільки нестійкою, що поштовхом для нової хвилі кризи може стати будь-яка подія. Найбільш імовірними є наступні:

1. Рішення про третій раунд кількісного пом'якшення монетарної політики у США – QE3 (quantitative easing), що являє собою вливання коштів в економіку через викуп фінансових активів, у тому числі державних боргових зобов'язань – казначейських бондів [3]. Вперше, у 2009 р., ФРС викупила активи на суму близько 2 трлн. дол., другий етап фінансових вливань вартістю 600 млрд. дол. почався восени 2010 р. Більшість експертів [3; 4] переконані у тому, що третій раунд QE не допоможе відновленню економіки США, але викличе нестабільність на ринках, що розвиваються. Так, наприклад, Китай побоюється, що викуп казначейських облігацій у настільки великому обсязі може вплинути на глобальну інфляцію, що змусить Народний банк Китаю до подальшого підвищення процентних ставок, що, в свою чергу, призведе до вповільнення темпів зростання економіки.

2. Падіння в ціні держоблігацій США, довіра до яких вже похитнулася [6]. Щоб викупити їх у збентежених інвесторів, ФРС вдасться до емісії доларів, що неминуче спровокує різке здешевлення американської валюти. Дуже ймовірно, що за цим розпочнуться масові margin call – вимоги банків у найкоротший термін збільшити забезпечення під активи. Долари стануть дефіцитом і знову виростуть у ціні, внаслідок чого міжбанківський кредитний ринок буде просто згорнутий, як це сталося при банкрутстві Lehman Brothers в 2008 р., з чого й почалася світова криза. У пошуках ліквідності банки й фонди будуть намагатися швидше розпродати ф'ючерси на дорогоцінні метали та корисні копалини, що створить «ефект доміно».

3. Дефолт однієї з периферійних країн євразоні. У випадку неможливості відновлення їх платоспроможності й оголошення про реструктуризацію боргів Греції, Португалії або Ірландії (за деякими прогнозами це трапиться у першому кварталі 2012 р. [5]), під загрозою одразу можуть опинитися й сильні економіки євразоні, такі як Німеччина та Франція, банки яких серед найбільших власників боргу євразоні.

* студентка 4 курсу спеціальності «міжнародні економічні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: проф. Шнирков О.І.

Під час обговорення майбутнього Європи часто звучать такі можливі сценарії:

1. Створення фіскального союзу. Він можливий у декількох варіантах:
  - а) фіскальний федералізм (передбачає створення наднаціонального фіскального органу, який збиратиме податки та розподілятиме доходи країн ЄС або єврозони);
  - б) випуск єдиних для країн єврозони облігацій;
  - в) скуповування Європейським центральним банком «поганих» боргів держав і банків.

У теорії подібні ідеї могли б спрацювати, але ефективність цих заходів є спірною, а здійснення – досить складним.

2. Розпад єврозони. Втім, на думку експертів, він є все-таки малоімовірним, тому що витрати на усунення євро в кожній конкретній країні та введення національної валюти значно переважають вигоду від зроблених кроків. Проте збереження кордонів єврозони не виключає повернення до паралельного обігу національних валют, наприклад, у країнах, що перебувають на межі дефолту.

3. Сценарій «you break it – you own it Europe» [5]. Це така модель, за якої банкрутство держави стає проблемою громадян цієї держави і її кредиторів, і ні ті, ні інші не можуть розраховувати на обов'язкову та постійну фінансову допомогу з боку інших країн.

Імовірно, глобальна фінансова криза буде розвиватися за сценарієм W-рецесії. Ще нещодавно здавалося, що криза завершилася за V-подібним сценарієм (падіння та швидкий підйом), тепер же все ясніше представляється, що ці події були лише першою частиною букви W [2].

Що стосується конкретних строків настання другої хвилі глобальної кризи, економісти роблять дуже схожі прогнози. Так, на думку Н.Рубіні, професора Нью-Йоркського університету, з імовірністю 60% нова глобальна економічна криза вибухне у 2012 р. (принаймні не пізніше, ніж у середині 2013 р.) [6]. Міжнародне рейтингове агентство Standard & Poor's оцінює шанси розвитку нової хвилі рецесії в Європі у наступному 2012 р. з імовірністю 40% [7]. А. Айвазов і А. Девятов, базуючись на власних теоретичних розрахунках, прогнозують прояв другої хвилі глобальної кризи як «нової великої депресії» у 2012–2015 рр. [1]. Таким чином, бачимо, що експерти сходяться в тому, що нова хвиля глобальної фінансової кризи є неминучою, і розпочнеться вона вже наступного року.

Література

1. Айвазов А., Девятов А. Глобальный финансово-экономический кризис: вторая волна (оценка и прогноз) // Всеукраинская газета «Русский Мир. Украина». – № 144 от 15.11.10 (электронная версия) : <http://rusmir.in.ua>.
2. Бахвалова М., Телегина Н. Идеальный шторм // Ежемесячный деловой журнал РБК, 10/2011 : <http://magazine.rbc.ru>.
3. Моделирование и прогнозирование глобальной, региональной и национальной динамики / А. А. Акаев, А. В. Коротаев, Г. Г.Малинецкий, С. Ю. Малков. – М.: ЛИБРОКОМ/URSS, 2011. С. 424–459.
4. Офіційна сторінка Дж. Стігліца, проф. Колумбійського університету: <http://www2.gsb.columbia.edu/faculty/jstiglitz>.
5. Офіційний сайт Citigroup Inc. : <http://www.citigroup.com>.
6. Офіційний сайт Нуріеля Рубіні, проф. Нью-Йоркського університету, Global EconoMonitor : <http://www.economonitor.com/nouriel/>
7. Офіційний сайт рейтингового агенства Standard & Poor's: <http://www.standardandpoors.com>.